

Б Н Т

форум на обществена енергия за промяна

Концепция за развитието на БНТ пред прага на цифровизацията

от Светлана Божилова

- 1.1. Развитие на БНТ като обществена медия.(1)
- 1.2. Организация, управление на БНТ, редакционна структура.(4)
- 1.3. Програмни намерения и приоритети.(5)
- 1.4. Програмно и технологично развитие на БНТ с оглед предстоящото наземно цифрово телевизионно разпръсване.(7)
- 1.5. Антикризисна програма с конкретни мерки.(9)
- 1.6. Финансиране на БНТ, форми, механизми и контрол.(10)

Развитие на БНТ като обществена медия

Обществената телевизия, особено по време на финансова и икономическа криза, може да се превърне в място за активен диалог между институциите и гражданите и да създава условия за съпричастно поведение към проблемите на страната. Поведение, основано на общо споделени норми и ценности.

Двадесет години обществените медии в България „не се състояха” тъкмо поради липса на политическа воля утвърдени стандарти на програмна политика, на управление и организация, както и на финансиране, да намерят своите конкретни механизми и правни инструменти за реализация.

Синдромът „... остатъчно тоталитарно отношение към БНТ и към медийната регулация” , проявен от управляващите политически сили и коалиции през всичките тези години, обезличи програмата на БНТ, лиши я в различни периоди от талантиви журналисти и успешни предавания, създаде медийни кризи в БНР и БНТ, отблъсна аудиторията, особено младежката и активна аудитория.

Гледаемостта на програмите на обществените медии (BBC, FRANCE2) достига до 50 % аудитория в праймтайма (1). Масовото схващане у нас е, че обществената телевизия е скучна, „насилена” и беззъба, създавана за някакви малки общности.

Съпоставителните медиаметрични изследвания на телевизионните програми в Централна и Югоизточна Европа показват, че в период на преход или криза, най-голяма е потребността на аудиторията **от социално ориентиране** и затова се предпочитат информационни, аналитични и дискуссионни форми, особено място има **политическото, социалното, икономическото ток – шоу**, както и художествени сериали, приличащи на съвременен социален роман с герои, които носят „кълбовидни мълнии” от социални противоречия и взаимоотношения. За съжаление тъкмо тези форми отсъстват от екрана на БНТ.В обществената телевизия е желателно **дневният ред на обществото, на управляващите и на медиите да се среща.**

Концепцията залага следните приоритети:

- Политематична програма с висок рейтинг; Регионални политики, регионални

центрове; Многопрограмно развитие, със специален акцент на Сателитния канал за общностите извън България;

- Унифициране техниката и технологиите на всички структури;
- Опростена структура на организация и управление.
- Изграждане на автономни технологически комплекси, обслужващи програмната дейност;
- Мобилност и отвореност на редакционните и производствени звена;
- Цифровизация на аудиовизуалното наследство. Продуцентско-издателска къща;
- Развитие на нови мултимедийни услуги;
- Национален център за телевизионно производство.

Предстои изграждането на държавен мултиплекс, на който ще могат да се излъчват по няколко програми, придружени от мултимедийни услуги. Услугите трябва да са достъпни до всички граждани, без допълнителна такса. Националните търговски оператори вече подготвиха своите плаформи, изградиха вътрешната си организационна структура от взаимно-допълващи си програми, създадоха общи маркетингови стратегии.

БНТ отново е в догонваща роля, независимо от гарантирания ѝ достъп до цифрова среда. Цифровата телевизия ще даде и нов живот на специализирани младежки и детски програми, за култура и образование, за спорт и развлечение. Телевизията ще започне да се гледа като библиотека от предавания, когато зрителят пожелае. Важно е какви книги ще поръча за гледане и какво искаме да купим. Под формата на допълнителни услуги зрителите на БНТ ще имат достъп до електронното правителство, за ползване услугите на общините и на всички публични органи. БНТ трябва в много кратък срок да изработи своята визия за многопрограмно развитие. Могат да се разработват и национални програми за увеличаване на професионалните компетентности, за преквалификация на населението. Виртуалните изложби и концертни зали също ще станат част от домашното пространство

Ще забравим за опашките, обществените услуги ще гонят по петите гражданите. А докогава?

Първата антикризисна мярка – създаване на качествена и гледана програма

Продуктът на БНТ е телевизионната програма в цялото многообразие от информационни и аналитични предавания, разследваща и дискуссионна журналистика, културни, образователни и развлекателни програми. Добрият мениджмънт се познава по качеството на програмата, проявения публичен интерес, разнородната аудитория. **Без качествена програма и голяма аудитория не може да има финансова ефективност.** Наскоро се появи отново в публичното пространство дебатът за общественото финансиране. Мигновено на другия ден „Асоциацията на потребителите” изказа мнение, че не е съгласна гражданите да плащат такса „телевизия”, защото гледат други телевизии. Една от възможните интерпретации е, че зрителите не припознават БНТ като своя, не откриват в нея, като в огледало, своите проблеми и потребности и затова не дават необходимата обществена подкрепа. За съжаление съпоставителният анализ на рейтингите през май и юни на програмите на БНТ и на другите две национални телевизии – Би Ти Ви и Нова – е в полза на търговските оператори. Независимо, че по време на мачовете от световното първенство по футбол БНТ успява да покачи аудиторията си (2).

Какво се случва с програмата на БНТ и защо е така малко гледана ?

БНТ би привлякла аудитория, ако отвори микрофоните си за гражданите, ако по-активно предава от мястото на събитията, ако използва ресурса на регионалните си центрове и стимулира регионализма, като търси ефективна обратна връзка с местните публики в

страната. Дори институционалната информация от столицата може да бъде преплетена с проблемни репортажи за човешките измерения на политическите дебати и решения. БНТ трябва да произвежда събития, а не просто да ги препредава. Дори в БНТ SAT да се включат интегрални блокове от регионални програми (българите зад граница имат различни родни места). Регионалните политики са във от ползването на програмните стратегии.

Отчетите на БНТ пред СЕМ са свързани с описание на предавания и излъчени обеми програма, но не прозира никаква ясна програмна политика. Описателният, а не системният подход са водещи в отчетите, не личи ясна визия за развитие на отделните програмни линии. (4)

Дефицитната обратна връзка и малката аудитория не могат да бъдат компенсирани само с Новия **правилник за въвеждане на рейтинг- праговете на отделните предавания.** (3) За да бъде ефективна и смислена въведената система, БНТ не бива да работи на сляпо.

Спешно трябва да се създаде по примера на ВВС – звено „**Стратегически анализи и развитие**”. В ВВС, както и в американските школи по комуникация, екипи от млади специалисти – социолози, психолози, медийни експерти, антрополози – въз основа на направени изследвания на аудиторията, на резултати от националната пипълметричната система, формулират конкретни задачи пред програмната политика, съобразно търсените целеви аудитории. Не е по силите на сегашния отдел ”Маркетинг и реклама” в БНТ да извършва такъв обем дейности, свързани с изработване на програмна стратегия, на концепции и облик на различни типове предавания. Трябва спешно да се открият дефицитите в различните типове програми, да се даде диагноза за състоянието и да се направи оздравителна програма.

В търсенето на ефективна връзка с аудиторията е **Сайтът**. БНТ има предимно възрастна аудитория, която не работи с модерни комуникационни средства. Младите хора почти не гледат БНТ, а в програмната си политика до сега БНТ не е разработила ясна стратегии за зрители до 35 години.

Резултатите от пипълметричните изследвания илюстрират че БНТ би се гледала активно, ако това, което се излъчва, както е случаят със световното първенство по футбол, е значимо и интересно за аудиторията. Ако е качествена програмата, ще се увеличат и приходите от реклама и спонсорства.

1.2. Организация, управление на БНТ, редакционна структура

Втората антикризисна мярка е опростена и интегрираща структура на управление и организация. Дори бегъл поглед върху управленската и организационна структура на БНТ ще разкрие фратментарност, наличие на множество малки звена, без необходимата структурна и функционална взаимнообвързаност и неяснота около управленската субординация. Принос в управлението беше създаването на затворен производствено-творчески цикъл в новините и актуалните предавания. Предлагам създаването на равнопоставени дирекции: «Общество», «Култура и образование», Студия за телевизионни филми Екран»»Новини и актуални предавания».

По сходен начин, след експертен анализ, ще бъдат обединени техническите служби, телевизионното производство и регионалните центрове. **Производствено-производствената, техническата дейност ще се ръководи от Изпълнителен директор. Програмната дейност на четирите творчески дирекции – от Програмен директор. Те ще имат статут на заместници на Генералния директор.**

Директорите на творческите направления ще бъдат главни продуценти на телевизионната дейност, ще обединяват редакторския ресурс, който ще има отговорност за качествата на телевизионния продукт.

Продуцентите и редакторските екипи ще изработват програмната политика по направления и ще обявяват вътрешни и външни конкурси. Продуцентите ще обединяват организационно - творческите и финансови аспекти на реализацията на предаванията. В конкретната структурна йерархия продуцентът ще носи отговорност за творческия цикъл. Той ще има право да изисква маркетингови проучвания, да търси и финансови ресурси за подпомагане на предаванията, а самите договори ще бъдат обект на регулация и изпълнение от отдел „Маркетинг и реклама”.

Редакторският институт ще запази своята професионална роля и задачи в рамките на творческите дирекции. Начинът на работа се предопределя от редакционните статuti и съответни длъжностни характеристики. Всякаква предварителна намеса преди създаването на творческия продукт е цензура. Критиките и обсъжданията са след излъчването на предаванията. Водещи ще бъдат нормите на Етичния кодекс, правата и задълженията в длъжностните характеристики.

Ще бъде поискан външен експертен преглед на редакционните статuti и вътрешната организация на труда от Европейската организация за радио и телевизия и Световната федерация на журналистите, за да се установи доколко вътрешно - нормативната уредба съответства на професионалните стандарти за журналистика.

Управителен съвет

Бих предложила за членове на Управителния съвет специалисти с професионален опит в следните области: специалист в областта на телевизионната дейност и програмно развитие в конкурентна среда; финансов специалист с телевизионен опит, който следи за изпълнение на бюджета по целесъобразност; специалист по нови технологии и мултимедийни платформи; защитник на медийните потребители –юрист.

Създаването на конкурсно начало на телевизионните предавания ще доведе до естествената необходимост от продуцентска дейност, която да обвързва производствените, творческите и финансовите аспекти на създаване на предавания.

Закупуването на лицензионни права за значими културни и спортни събития също е норма за повишаване на обществения интерес и правни възможности за повече постъпления от реклама и спонсорство.

Независима експертиза за оценка на пилотни броеве –от сценарната заявка до маркетинговите изследвания на пазара -трябва да стане част от технологията за правене на програма за обществената телевизия в конкурентна среда.

1.3. Програмни намерения и приоритети

Информационна политика на Б Н Т

Обществената телевизия трябва да създаде ефективна телевизионна структура, за да гарантира правото на информация на гражданите, представянето на всички значими за обществения интерес гледни точки, и така да се превърне в пространство на социално взаимодействие. Всички обществени телевизии в Европа имат изградени и надеждни

кореспондентски мрежи в страната и чужбина, наблюдатели и анализатори, технологичен ресурс за преки включвания от мястото на събитията.

Експертното наблюдение на информационната политика на БНТ констатира следните **дефицити**: на дълбочинна аналитична и разследваща журналистика; на неефективна връзка с аудиторията; вътрешно- и външнополитически коментатори; на дискуссионни предавания, гарантиращи социален плурализъм; на политическо, икономическо ток -шоу, насочено към темите на деня;

Съпоставянето на предаванията в различните линии с тези от 1992 – 1994г.-Канал1-Ефир2 (Първа конкуренция)–разследванията, дискуссионните форми и персонифицираната телевизионната документалистика са значително по-малко в БНТ.

Сравнителният анализ на гледаемост на информационните емисии в трите национални оператора показва по-нисък интерес към информационните предавания на Българската национална телевизия. Един от основните проблеми е как се избират значимите сюжети, теми и проблеми, за да привлекат аудиторията. Не се наблюдава стремеж важната институционална информация да се превежда на езика на всекидневния живот и човешки практики.

Могат да се провеждат социологически сондажи (онлайн) за важните теми на деня. Подобно на други обществени телевизии в Европа трябва да има тематична доминанта на информационните пояси, в зависимост от характеристиките на аудиторията – бизнес-новини; социални новини, международни новини и т.н. Да се развие самостоятелен Новинарски сайт с възможност за интерактивна връзка със зрителите.

„Денят започва” трябва да има ясно фиксирани начални часове за различните тематични пояси, за да може зрителят да гледа изборително. Има остър дефицит от регионализъм, крайно неефективно се ползват регионалните центрове като източници за информация, проблемни репортажи, житейски истории в новините.

Необходимо е да се възстанови обзорно предаване като Екип 4 или Очевидци. Във вечерното обзорно предаване да канят анализатори, коментатори, да се правят досиета на събитията, да гостуват участници в сюжетите на деня.

Наблюдава се процес на свръхперсонификация (много лица водят), което обезличава предаванията. Строго трябва да се спазва програмното време за рубриците, иначе това е неуважение към зрителите и партньорите и звучи непрофесионално. Трябва да се изработи цялостна система за динамиката и тематичните доминанти в различните новинарски и обзорни предавания.

На екрана отсъстват аналитичните журналистически предавания. БНТ може да ползва журналистическият ресурс на други национални медии, както и кореспондентската мрежа. Едно дискуссионно предаване на седмица при добрата традиция на БНТ в годините на преход, е програмно немотивирано. Същото се отнася за добрите традиции в БНТ по отношение на журналистическите разследвания. Необходимо е да изгради вътрешен мониторинг.

Образователна и културна политика

Няма концепция да образователните предавания и предаванията за култура и изкуство.

- Образователната стратегия трябва да се прави съвместно с Министерството на

- образованието, младежта и науката;
- Липсва всякаква системност при създаването на образователни поредици в контекста на дневния ред на обществото. Образователните предавания за много важни в период на криза, има специални фондове за образователни предавания, адресирани към различни възрастови групи и аудитории;
- Да се планират дългосрочно документални поредици, свързани с културното ни наследство, които могат да имат успех на световния телевизионен пазар;
- Да се представят приоритетни области и успехи в научните изследвания и постижения в България;
- Да се записват лекции с мултимедийно решение на утвърдени имена в различни области на научното знание, които представляват значим обществен интерес;
- Да се възстановят музикалните неделни матинета;
- Да се предават пряко концерти на изявени и млади български музиканти;
- Да се направят творчески работилници за различни изкуства;
- Да се правят адаптации на театрални спектакли, мюзикъли, балетни постановки на представления от страната и София, които се радват на публичен интерес и висока професионална оценка;
- Да се обяви конкурс за телевизионен семеен сериал;
- Да се финансират с европейско участие и копродукции по програма „Медиа” документални филми, анимационни програми, младежки и детски сериали;
- Да се предлагат копродукции с европейски обществени телевизии;
- Да се развие межкултурния обмен с обществените телевизии от Балканския регион. Да стартира Балканска културна телевизионна мрежа, със седалище София.

1.4. Програмно и технологично развитие на БТН с оглед предстоящото наземно цифрово телевизионно разпръскване

Трета антикризисна мярка – Ясна визия за многопрограмното развитие.

Липсва цялостна визия за програмната политика БНТ 1, остава усещането за идеи на парче Програмирането на нови канали в условията на цифрова среда трябва внимателно да се анализира в контекста на специфичните социални и културни условия. Европейските практики показват, че най-ефективни и харесвани са следните три канала:

- **Информационно-аналитичен формат**
- **Младежки и спортен формат**
- **Формат за култура и образование**

Тези формати на обществените телевизии в Европа са свързани с функциите им да информират, образоват, да съхраняват и развиват културните ценности и да задоволява потребности на детската и младежка аудитория, които са под специална закрила на държавата.

Информационен канал

При големите човешки и технологични ресурси на Дирекция „Новини и актуални предавания” такава програма може да стартира през 2012г.

Програмната политика ще обединява различни програмни линии:

- Международна информация и външнополитически анализи;
- Регионална мрежа за новини и репортажи от страната;

- Балканска кореспондентска мрежа и коментари от обществените телевизия в региона;
- Дискусионни линии по актуални теми. Анализи и обзори;
- Репортажи и документалистика от горещите точки в страната и света.

Преки включвания от мястото на събитията.

Младежки и спортен канал

Излъчва предавания за динамични и вътрешно-обособени младежки групи и субкултури.

Програмните пояси ще включват:

- Проблемни предавания, предавания за културни събития и арт-факти, разследвания и дискуссионни сблъсъци;
- Игрални и документални телевизионни младежки сериали;
- Спортни събития, за които БНТ е купила лицензионни права.

Канал за култура и образование

Да се ползват практиките на такъв формат BBC и FRANCE 5, програмата на Националната университетска телевизия „Алма матер“. Концепцията на „Алма метер“ е регистрирана в СЕМ и по европейски програми на Дирекция „Култура и образование“ на ЕК.

Технологично развитие

- Създаване на автономни производствено-творчески студийни комплекси. Всички студия да бъдат в затворен производствен цикъл като студио б;
- Да се извърши реструктуриране на технико-технологичния студийен комплекс, като се използва успешната практика на дирекция „Новини и актуални предавания“. В зависимост от наличния ресурс студиата и прилежащите станции за постпродукция и характеристиките на предаванията, да се построи план за излъчване на различните типове предавания;
- Закупуване на HD камери за работа на терен, тъй като техниката за снимане е изключително остаряла и енергоемка;
- Преквалификация на екипите за съвместяване на няколко допустими дейности;
- Закупуване на HD портативни комплекти за монтаж и сателитно излъчване от събитието. Необяснимо при такова пилеене на технически ресурс в отделни предавания, Дирекция „Информация и актуални предавания“ да няма необходимия брой подобни устройства;
- Цифровизация на архивите по програми на Европейския съюз;
- Създаване на технически екип от технически специалисти и външни фирми за изграждане на интерактивни връзки с аудиторията и универсална мултимедийна платформа. Финландската обществена телевизия ще даде безвъзмездно софтуера на своята мултимедийна платформа за услуги на аудиторията.

1.5. Антикризисна програма с конкретни мерки

- От септември БНТ да стартира с обновена програмна схема, нови предавания, с въвеждане на рейтинг-точки и пазарни дялове на отделните предавания за рекламодатели;
- Директорите на направления до септември да направят мрежа от спонсори и фондации (български, европейски и световни) за подпомагане на телевизионната

- дейност- ТВ „Алма матер“ работи на този принцип при изграждане на студентски и университетски телевизионни мрежи;
- Кандидатстване до 1-ви септември по програми на Европейските структурни фондове;
  - Оптимизиране на структурата за управление и дейност и въвеждане на продуцевнски принцип;
  - Спешена финансова проверка по целесъобразност на капиталовите разходи и материални активи;
  - Създаване на нови програмни линии, използващи аудиовизуалния архив и фонд на БНТ;
  - Включването на ток-шоу програми по теми на деня, като се използва човешкия и технологичен ресурс на БНТ;
  - Преглед на външните продукции и разходването на средства;
  - Прокурорска проверка по сигнали за корупционни практики;
  - Прекратяване на конкурси за обществени поръчки. Проверка на проведените до сега;
  - Развитие на Телепазарни прозорци. Практики на RAI – Италианската обществена телевизия;
  - Ползване на Продуктова реклама.

1.6. Финансиране на БНТ, форми, механизми и контрол

- Кампания за събиране на месечни такси с минимален размер на семейство, при залог, че телевизията ще е обърната към проблемите и живота на българското общество;
- Искане на законодателна инициатива за обществено финансиране или временно увеличаване на минутите за реклама в денонощие;
- Оптимизиране системата на организация и дублиращи функции;
- Финансиране на Регионалните центрове по регионални европейски проекти с ъс съдействието на съответните местни власти;
- Прекратяване на неизгодни договори;
- Даване под наем на производствени мощности;
- Предоговаряне на бюджетите на външните продукции;
- Вътрешен финансов контрол. Контролен съвет на работещите в БНТ;
- Финансов контрол от Министерството на финансите по целесъобразност на разходване на средствата;
- Търсене на структурен заем за програмно и технологично развитие в условията на цифровизация;
- Назначаване на финсист – член на УС, чиято функция е да изработи с представители на финансови институции вътрешен контрол и система за финансов надзор;
- Изработване на финансов норматив за час програма, в зависимост от нейната сложност на реализация.